

Aktuelt

Hvordan kan vi håndtere konflikterne mellem Skarver og fiskeri?

Fra en EU-workshop i Horsens 2002

THOMAS BREGNBALLE

I yngleområderne i Nordeuropa og i raste- og overvintringsområderne i Mellem- og Sydeuropa er danske, svenske, tyske, polske og hollandske Skarver mange steder i konflikt med erhvervsfiskere, lystfiskere og fiskeopdrættere. Konflikterne er reelle, og der tales fortsat om at igangsætte en koordineret regulering af skarvbestanden i Europa. Men vil en 30% reduktion af bestanden af Skarver i Europa i væsentlig grad afhjælpe konflikterne? Hvis ikke, hvad er så alternativerne?

De spørgsmål blev belyst under en europæisk workshop afholdt i Horsens i maj 2002 med del-

tagere fra 19 lande. Workshoppen var et trin i et toårigt EU-projekt, der har til formål at afdække konflikternes omfang og sammenstille erfaringerne med, hvordan konflikter afværges eller mildnes. Et supplerende formål er at skabe rammer for øget kommunikation og udveksling af information, især mellem interesseorganisationer og fiskeri- og skarvbiologer.

Regulering af skarvbestandene

Vi fandt, at mulighederne for at reducere konflikterne ved at regulere skarvbestanden i Europa begrænses af to forhold. For det første vil få af de implicerede lande forpligte sig til at nedbringe og derefter holde bestanden inden for en forudbestemt nedre og øvre bestandsstørrelse. For det andet vil der mange steder ikke være en direkte sammenhæng mellem skarvbestandens størrelse og det antal fugle, som gør skade. De steder, hvor Skarverne gør størst skade, er ofte på deres foretrukne fødesøgningssteder, fordi Skarverne her har nemt ved at få dækket deres fødebehov. En reduktion af

Foto: Henri Engström.

Foto: Henri Engström.

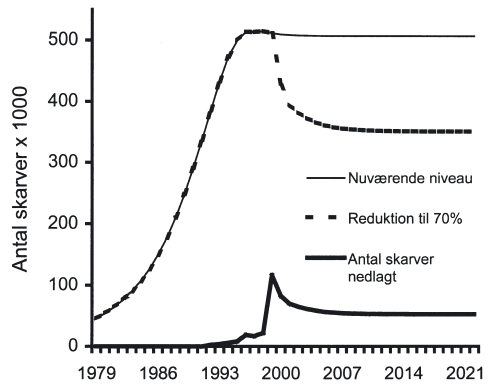

den samlede bestand med f.eks. 30% kan derfor forventes at forårsage en mærkbar reduktion i antallet af Skarver i de mindre gode områder, mens Skarverne fortsat vil opsøge de fødesøgningssteder, hvor fiskene er nemme at fange. Sådanne steder er f.eks. fanggården i et bundgarn eller en fiskedam, hvor fiskene ikke kan slippe væk.

Trods denne viden gøres der i mange lande fortsat forsøg på at begrænse antallet af Skarver i lokalområder, f.eks. ved at bortskræmme Skarverne fra deres overnatningspladser nær fiskedamme eller over større områder (jf. f.eks. Bregnballe & Eskildsen 2002). Og i regionen Oristano på Sardinien, som er rig på fiskerige laguner, lykkedes det faktisk at fordrive knap 10000 ud af 15000 hovedsagelig danske Skarver efter en 20 dages periode med organiseret, intensiv beskydning og bortskræmning. Der blev ved den lejlighed skudt 700 Skarver, mens resten forlod lagunerne. Omvendt måtte man konstatere, at der i Bayern vedblev med at være 6000-7000 Skarver, selvom man gennem hver af de fem vintre fra 1996 til 2001 nedlagde 2500-6500 fugle. I modsætning til Sardinien må der altså i Bayern være et tiltræk af nye fugle hen gennem vinteren. Hvor disse Skarver kommer fra, har vi ikke nogen viden om.

Ændringer af bundgarn

Et alternativ til bestandsregulering og bortjagning er at mindske Skarvernes adgang til fiskene i den dam eller i det net, hvor skaden sker. I Danmark har vi eksperimenteret med at ændre udformningen af bundgarn, så fiskene i fanggården bliver bedre beskyttet mod Skarverne. Man har blandt andet fundet, at Skarverne hurtigere giver op i deres forsøg på at fange fisk i fanggårde, der er forsynet med lodrette spærrenet. Det har betydet, at færre fisk bliver ædt eller skambidt af Skarver, før fiskeren får røgtet garnet. Men endnu har ingen fiskere i Danmark taget metoden i brug. Er det fordi de ikke kender resultaterne, eller mener de, at gevinsterne bliver for beskedne i forhold til de forventede udgifter? For at se nærmere på bl.a. dette spørgsmål var workshopens deltagere med fiskere ude for at røgte bundgarn i Lillebælt, og under et efterfølgende møde forklarede danske bundgarnsfiskere, hvad de gør, og hvad der efter deres mening bør gøres for at afhjælpe tabene af fisk. Nogle fiskere kendte til forsøgene med de lodrette spærrenet, men anså dem for uanvendelige

Beregning af det antal Skarver, det vil være nødvendigt at nedlægge om året i perioden 1999-2022, hvis bestanden i det vigtigste yngleområde i Europa (Danmark, Sverige, Tyskland og Holland) skal reduceres ved beskydning til 70% af 1999-niveaet. I 1999 ville der skulle nedlægges 117000 Skarver, men efter 12 år vil 53000 pr år være tilstrækkeligt. I 1998 var antallet af nedlagte Skarver i landene, hvor hovedparten af skarverne optræder, steget til 22000. Modellen bygger på bestandsparametre estimeret i danske undersøgelser (farveringmærkning) samt antagelser om tæthedafhængig regulering (efter M. Frederiksen & T. Bregnballe upubl.).

pga. problemer med algebegrøning, og fordi lodrette net kaster skygger, hvilket afholder stimefisk fra at svømme ind i fanggården. Men flere og flere fiskere er nu begyndt at overdække bundgarnenes fanggårde med net, hvilket reducerer tabene. Det er dog stadig fiskernes klare holdning, at der bør ske en reduktion i bestanden af Skarver. Dialogen var udbytterig for alle parter.

Det toårige EU-projekt skal bl.a. munde ud i, at vi i efteråret 2004 udvikler en beslutningsmodel for konfliktløsning, der indarbejder relevante socio-økonomiske aspekter i specifikke konflikter mellem levedygtige skarvbestande og fungerende kyst- og dambrugsfiskerier. Eller med andre ord, hvordan kan fiskerne lære at leve med Skarven, som den fiskespiser den er?

*Thomas Bregnballe,
Danmarks Miljøundersøgelser*

Bregnballe, T. & J. Eskildsen 2002: Menneskelige indgreb i danske skarvkolonier 1994-2001. – Arbejdsrapport fra DMU nr 162. (pdf-fil på www.dmu.dk)